

**МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ**

Кафедра управління персоналом та економіки праці

Затверджено
Голова приймальної комісії

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

для абітурієнтів, які вступають
на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра за
спеціальністю 073 Менеджмент на другий курс
(з нормативним терміном навчання на вакантні місця)
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого
спеціаліста або раніше здобутого такого самого чи вищого
ступеня (рівня) вищої освіти
за неспорідненими спеціальностями

Київ – 2020

Програма фахового вступного випробування для абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 073 Менеджмент на другий курс (з нормативним терміном навчання на вакантні місця)

*Схвалено Вченою радою Інституту підготовки кадрів
державної служби зайнятості України,
протокол № 4 (156) від 22.04.2020*

Розробник програми:

Лугай Л.А. доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

Лугай Л.А. Програма фахового вступного випробування для абітурієнтів, які вступають на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 073 Менеджмент на другий курс (з нормативним терміном навчання на вакантні місця) на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста або раніше здобутого такого самого чи вищого ступеня (рівня) вищої освіти за неспорідненими спеціальностями. К.: ІПК ДСЗУ, 2020. 17 с.

Програма схвалена на засіданні кафедри менеджменту, протокол № 6 від 04.02.2020.

Завідувач кафедри
менеджменту

_____ Л.А. Лугай

Погоджено
Відповідальний секретар
приймальної комісії

ЗМІСТ

Вступ	3
Критерії оцінювання фахового вступного випробування	5
Програма фахового вступного випробування	6
Перелік питань, що виносяться на фахове вступне випробування	13
Список рекомендованої літератури	15

ВСТУП

Метою фахового вступного випробування є з'ясування рівня знань програмного матеріалу з економічних дисциплін, які вивчалися в закладах вищої освіти I та II рівня акредитації (політекономія, економіка підприємства).

Структура фахового вступного випробування для вступників, що вступають для здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціалізацією «Управління персоналом та економіка праці» на старші курси (з нормативним терміном навчання на вакантні місця) на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста або раніше здобутого такого самого чи вищого ступеня (рівня) вищої освіти проводиться в усній формі.

Абітурієнти повинні

знати:

- загальні закономірності змін в управлінні персоналом в ринкових умовах;
- загальні тенденції та закономірності розвитку управління персоналом та економіки праці;
- механізми та закономірності формування соціально-трудова відносин в період перехідної економіки.
- розподіл і формування доходів населення;
- процеси планування, організації, мотивації та контролю трудових процесів;
- види організаційних структур управління;
- фактори впливу на управлінські рішення.

уміти:

- критично мислити, самостійно аналізувати господарські процеси, працювати з джерелами, первинними статистичними і архівними матеріалами;
- користуватись інструментарієм економічних категорій і понять при формулюванні своїх думок;
- оперувати методами досліджень економічних явищ;

- аналізувати процеси, які відбуваються в економіці України;
- орієнтуватися у різновидах організаційних структур управління;
- аналізувати ринкове середовище та приймати відповідні управлінські рішення.

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів

Для успішного засвоєння дисциплін абітурієнти повинні мати освітньо-кваліфікаційний рівень молодшого спеціаліста або раніше здобутого такого самого чи вищого ступеня (рівня) вищої освіти та володіти здібностями до засвоєння знань, умінь і початкових навичок в галузі менеджменту. Обов'язковою умовою також є вільне володіння державною мовою.

Проведення фахового вступного випробування

Вступник отримує для відповіді білет, в якому визначені 3 питання з наведеного в програмі переліку.

Фахове вступне випробування проводиться в усній формі.

Тривалість підготовки абітурієнта на відповіді не повинна перевищувати 30 хвилин.

Фахове вступне випробування з кожним абітурієнтом проводять не менше двох членів комісії.

Під час фахового вступного випробування екзаменатори відмічають правильність відповідей в протоколі усної відповіді, який по закінченню випробування підписується екзаменаторами та вступником.

Інформація про результати фахового вступного випробування оголошується вступникові в день його проведення.

Вимоги до відповіді абітурієнта

У процесі проходження фахового вступного випробування абітурієнт має виявити достатній рівень набутих знань і вмінь.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінювання проводиться за 200 бальною шкалою:

- 180-200 балів** – заслуговує абітурієнт, який дав вичерпні відповіді на всі запропоновані питання, показав систематичні знання з поставлених питань, вміє аналізувати основні економічні проблеми сучасності, в тому числі у сфері менеджменту, усвідомлює взаємозв'язок основних понять з профілем спеціальності, володіє відповідною термінологією
- 135-179 балів** – заслуговує абітурієнт, який повністю розкрив запропоновані питання, виявив достатньо повні знання навчально-програмового матеріалу, орієнтується в сучасних економічних проблемах, вміє користуватись поняттями, але допускає непринципові помилки у викладенні матеріалу
- 100-134 бали** – ставиться абітурієнту, який виявив знання навчально-програмового матеріалу в обсязі достатньому для подальшого навчання, але допускає суттєві помилки у викладенні матеріалу, не володіє повною мірою понятійним апаратом
- 0-99 балів** – ставиться вступнику, який не має систематичних знань, викладає матеріал не послідовно, з порушенням логіки, допускає принципові помилки, що свідчать про обмеженість подальшого засвоєння навчального матеріалу

Мінімально допустима кількість балів, яка дозволяє скласти вступне випробування – **100**.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

«ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ»

Тема 1. Предмет і метод економічної науки

Об'єкт економічної науки та її предмет. Система економічних наук. Провідні школи економічної науки. Методи пізнання економічних процесів. Загальнонаукові, спеціальні методи. Функції економічної науки: пізнавальна, світоглядна, практична. Роль економічної науки у здійсненні суспільно-економічних перетворень в Україні.

Тема 2. Власність і економічні системи

Економічний зміст власності та право власності. Місце власності в системі економічних відносин. Еволюція відносин власності. Власність і типи економічних систем: формаційна та цивілізаційна концепції. Сучасні типи та форми власності. Порівняльні переваги і недоліки ринкової та планово-адміністративної системи. Змішана соціально-орієнтована ринкова система.

Тема 3. Потреби і виробництво, його фактори

Потреби і виробництво, їх взаємозв'язок. Класифікація потреб та їх структура. Праця. Виробництво. Фактори виробництва. Виробничі ресурси та їх класифікація. Доходи, створені факторами Концепції доходів: трудова та факторна виробнича функція.

Тема 4. Ринок, його механізми та структура

Форми організації суспільного виробництва. Умови та причини виникнення ринку. Функції ринку. Принципи ринкової економіки. Структура ринку та його інфраструктура.

Тема 5. Товар, вартість, ціна, гроші

Суть товарного виробництва. Умови і причини виникнення, розвиток товарних відносин. Вища форма товарного виробництва. Товар і його властивості. Проблема визначення вартості і ціни. Теорії трудової вартості та маржиналістська теорія цін. Гроші в системі товарних відносин. Функції грошей. Розвиток грошових відносин. Особливості грошових відносин в епоху глобалізації.

Тема 6. Капітал як система відносин та як чинник виробництва

Капітал як економічна категорія. Промисловий капітал. Кругооборот і оборот капіталу. Нагромадження капіталу. Капітали основний, оборотний, обіговий. Функціональні форми капіталу. Торговий капітал, його суспільна функція. Торговий прибуток.

Тема 7. Суспільне відтворення

Відтворення матеріальних умов існування, людини та суспільних відносин. Просте та розширене відтворення. Нагромадження та якісні зміни капіталу як основа економічного зростання. Індивідуальне та суспільне відтворення. Теорії та моделі суспільного відтворення.

Тема 8. Підприємство (фірма) як основна ланка економіки

Суть підприємства. Ознаки підприємства. Види комерційних підприємств за формами власності. Великі та малі підприємства, їх роль та взаємодія в економіці. Переваги та недоліки великих підприємств. Переваги та слабкі сторони малих підприємств і дрібного бізнесу. Проблема розвитку дрібного

бізнесу в Україні. Рух капіталу в підприємстві. Розподіл грошової виручки. Прибуток підприємства. Формування і розподіл прибутку. Чинники зростання прибутку. Прибуток і мета діяльності підприємства.

Тема 9. Ринкові відносини в аграрному секторі. Земля як фактор виробництва

Земля як фактор і засіб виробництва. Диференційна рента. Абсолютна рента. Ціна землі. Економічне значення власності на землю. Місце і роль сільського господарства в суспільному виробництві, його особливості. Продовольча проблема в світі. Перспективи АПК України на світових ринках.

Тема 10. Механізми ринкової рівноваги

Рівноважний обсяг виробництва. Відхилення від рівноважного обсягу: інфляційний та дефляційний розриви. Повна зайнятість. Вплив рівня зайнятості на розриви рівноваги. Значення сукупного попиту для зростання виробництва. Стихійні механізми рівноваги. Закони сукупних попиту та пропозиції. Рівноважна ціна. Скрутність руху капіталів. Зсув рівноваги.

Державне регулювання рівноваги. Мультиплікатор витрат. Метод вилучень та ін'єкцій. Рекомендації сучасних економічних шкіл щодо забезпечення ринкової рівноваги державою. Сучасна економічна політика України.

Тема 11. Економічна нестабільність

Основні види економічної нестабільності. Безробіття, його причини, форми. Заходи щодо запобігання безробіттю, пом'якшення та подолання його. Безробіття на Україні. Інфляція, її вимір. Форми (ступінь інтенсивності) інфляції. Основні

причини інфляції. Антиінфляційна політика держави. Інфляція та антиінфляційна політика на Україні.

Тема 12. Державне регулювання ринкової економіки.

Макроекономічні показники. Економічні функції держави. Необхідність державного регулювання в ринковій економіці. Обмеженість державного впливу на економіку. Завдання економічної політики держави. Основні напрямки реалізації економічної політики.

Тема 13. Доходи та соціальний захист населення

Рівень життя населення, його основні фактори. Напрями соціальної політики держави. Доходи населення, їх джерела. Фактори підвищення оплати праці та інших доходів. Забезпечення охорони здоров'я, освіти, культури.

Пенсійне забезпечення непрацездатного населення. Страхування від тимчасової втрати працездатності, від безробіття. Державні засоби захисту від безробіття. Пенсійна реформа в Україні. Житлове будівництво. Розвиток житлово-комунальних послуг. Поняття рівня людського розвитку.

Тема 14. Основні риси і закономірності перехідної економіки

Суть перехідного періоду від планово-адміністративної до ринкової економіки. Зміст перехідного періоду. Відродження виробництва, зміни в структурі економіки, подолання інфляції та безробіття. Роздержавлення та приватизація, створення ринкової інфраструктури, нових систем цін, грошового обігу, банків, фінансів, управління.

Формування соціально орієнтованої ринкової економіки. Співвідношення функцій держави та ринку в перехідній

економіці. Економічна криза перехідного періоду в Україні, її основні причини та характер. Економічна політика держави щодо подолання економічної кризи.

Тема 15. Національна економіка в міжнародному просторі. Глобалізація

Світова економічна система, види економічних відносин між державами. Міжнародний поділ праці та міжнародна торгівля. Відносні переваги національної економіки та економічний вигравш. Експорт, імпорт, торговельний баланс. Вільна торгівля і протекціонізм. Тарифні та нетарифні обмеження торгівля. Валютні відносини. Валютний курс, його значення для національної економіки. Міжнародний рух капіталу. Іноземні інвестиції. Міжнародні економічні організації.

«ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ»

Тема 1. Сутність, роль і методологічні основи менеджменту.

Цілі спільної діяльності, суб'єкт та об'єкт управління, управлінські відносини. Розвиток теорії та практики менеджменту, сучасні парадигми. Рівні та сфери менеджменту.

Тема 2. Закони, закономірності та принципи менеджменту.

Принципи та функції менеджменту. Функція планування. Місія та цілі, дерево цілей. Процес стратегічного планування. Мотивація та її основні компоненти. Змістовні та процесуальні теорії мотивації. Етапи регулювання: зворотний зв'язок, оцінка виконання рішень, корегування рішень.

Тема 3. Організація як об'єкт управління.

Класифікація організаційних структур управління. Елементи організаційних структур, макро- і мікроструктури. Принципи та процес побудови структур управління.

Тема 4. Технологія та методи менеджменту.

Технологія менеджменту. Система методів: адміністративні, економічні, соціально-психологічні.

Тема 5. Основи теорії прийняття управлінських рішень.

Сутність і складові процесу управління. Класифікація управлінських рішень, вимоги до їх якості. Етапи процесу вироблення рішень, фактори, що впливають на процес. Методи та моделі приймання рішень. Ризик. Інформаційне забезпечення управління. Види комунікацій, організація комунікаційного процесу.

Тема 6. Керівництво та лідерство.

Керівництво в організації, форми влади та впливу. Теорії лідерства. Формальне та неформальне лідерство. Стили управління. Адаптивне керівництво. Конфліктні ситуації: різновиди та причини виникнення. Модель і стадії розвитку конфлікту. Управлінський вплив на конфлікт. Природа стресу та управління ним.

Тема 7. Соціальна відповідальність та етика в менеджменті.

Модель сучасного менеджера, його самовдосконалення. Ролі менеджера в організації. Соціальна відповідальність у

менеджменті. Етика бізнесу. Культура менеджменту.
Ефективність управління.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВЕ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

1. Предмет і метод економічної науки.
2. Власність і економічні системи.
3. Потреби і виробництво, його фактори.
4. Ринок, його механізми та структура.
5. Товар, вартість, ціна, гроші.
6. Капітал як система відносин та як чинник виробництва.
7. Підприємство (фірма) як основна ланка економіки.
8. Ринкові відносини в аграрному секторі. Земля як фактор виробництва.
9. Механізми ринкової рівноваги.
10. Економічна нестабільність.
11. Державне регулювання ринкової економіки.
12. Доходи та соціальний захист населення.
13. Основні риси і закономірності перехідної економіки.
14. Національна економіка в міжнародному просторі.
15. Конкуренція і монополія в ринковій системі.
16. Різновиди конкурентно-ринкових механізмів.
17. Економічне зростання і його показники.
18. Основні фактори економічного зростання.
19. Значення інноваційного розвитку для економічного зростання.
20. Інноваційна модель розвитку України, умови її здійснення.
21. Поняття організації, види та загальні характеристики організацій.
22. Принципи менеджменту.
23. Функції менеджменту: загальні та приватні.
24. Місія й цілі управління організацією.
25. Класифікація організаційних структур управління.
26. Організаційна структура управління організацією.
27. Технологія менеджменту.
28. Адміністративні, економічні та соціально-психологічні методи менеджменту.

29. Управлінські рішення та їх класифікація.
30. Етапи процесу прийняття управлінського рішення та їх характеристика.
31. Методи й моделі прийняття управлінських рішень.
32. Процес менеджменту: поняття й характеристика етапів.
33. Інформаційне забезпечення системи менеджменту.
34. Поняття керівництва і лідерства: загальні риси та відмінності.
35. Формальне та неформальне лідерство.
36. Стилi управління: одномірні та багатомірні.
37. Поняття конфлікту, види конфліктів.
38. Засоби розв'язання конфліктів.
39. Поняття й природа стресу та шляхи управління стресом.
40. Роль менеджера в сучасній організації.
41. Соціальна відповідальність в менеджменті.
42. Поняття ефективності менеджменту. Економічна та соціальна ефективність.
43. Роль економічної науки у здійсненні суспільно-економічних перетворень в Україні.
44. Сучасні типи та форми власності.
45. Порівняльні переваги і недоліки ринкової та планово-адміністративної системи.
46. Структура ринку та його інфраструктура.
47. Фінансові кризи. Причини фінансових криз. Заходи держави з фінансової безпеки економіки.
48. Економічні функції держави. Необхідність державного регулювання в ринковій економіці. Обмеженість державного впливу на економіку.
49. Рівень життя населення, його основні фактори.
50. Напрями соціальної політики держави.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Башнянин Г.І., Лазур П.Ю., Медведєв В.С. Політична економія. Ч.1. Загальна економічна теорія; Ч.2. Спеціальна економічна теорія. – К.: Ніка-Центр, Ельга, 2000. – 528 с.
2. Бочан І.О. Основи економічної теорії: Інституційний підхід: навчальний посібник. – К.: Знання, 2012. – 211 с.
3. Ватаманюк З. та ін. Вступ до економічної теорії: Курс лекцій. Ч.1. – Львів: Новий світ-2000, 2005. – 352 с.
4. Дзюбик С.Д. Основи економічної теорії: Навчальний посібник. – К.: Знання, 2014. – 423 с.
5. Мочерний С.В. Основи економічних знань: Підручник. – К.: Академія, 2003. – 312 с.
6. Найдьонов В.С. Економічна теорія. Курс лекцій. Ч.1. – К., КиМУ, 2004. – 87 с.
7. Найдьонов В.С. Економічна теорія. Курс лекцій. Ч.2. – К., КиМУ, 2004. – 36 с.
8. Основи економічної теорії: Навч. посібник / Під ред. Л.Ю. Мельника. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 528 с.
9. Пащенко В.С. Основи економічної теорії: Курс лекцій. – К.: КиМУ, 2003. – 106 с.
10. Економічна теорія: політекономія: підручник / за ред. В.Д.Базилевича. – К.: Знання, 2007. – 719 с.
11. Будзан Б. Менеджмент в Україні: Сучасність і перспективи. – К.: Дид-во Соломії Павличко «Основи», 2012. – 349 с.
12. Гевко І.Б. Методи прийняття управлінських рішень: Підручник. – К.: Кондор, 2009. – 187 с.
13. Кучеренко Д.Г. Менеджмент: конспект лекцій. – К.: ПК ДСЗУ. – 2009. – 236 с.
14. Осовська Г.В., Осовський О.А. Основи менеджменту: Підручник. Видання 3-є, перероблене і доповнене. - К.: «Кондор», 2008. - 664 с.
15. Рутьєв В.А., Гуткевич С.О. Менеджмент. Навч. Посіб. - К.: Центр учбової літератури, 2011. - 312 с.

16. Менеджмент у сфері послуг: Навч. посіб. / О.Б. Моргулець. - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 384 с.
17. Федоренко В. Г. Менеджмент: підручник / Федоренко В. Г. - 2-ге вид., переробл. і доповн. - К.: Алерта, 2014. - 344 с.
18. Хивр О.В. Менеджмент продуктивності: навчальний посібник / О.В. Хитра. Львів: «Новий Світ-2000», 2014. – 440 с.
19. Башнянин Г.І., Лазур П.Ю., Медведєв В.С. Політична економія. Ч.1. Загальна економічна теорія; Ч.2. Спеціальна економічна теорія. – К.: Ніка-Центр, Ельга, 2000. – 528 с.
20. Бойчик І.М., Харів П.С., Хопчан М.І., Піча Ю.В. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації, 2-ге вид, випр. і доп. – К.: Каравела, 2001. – 289 с.
21. Бондар Н.М. Економіка підприємства: Навчальний посібник. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 400 с.
22. Ватаманюк З. та ін. Вступ до економічної теорії: Курс лекцій. Ч.1. – Львів: Новий світ-2000, 2005. – 352 с.
23. Гальчинський А.С., Єщенко Л.С., Палкін Ю.І. Основи економічної теорії: Підручник. – К.: Вища школа, 1995. – 471 с.
24. Економіка підприємства. Підручник / За заг. ред. д.е.н., проф. С.В. Покропивного. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 528 с.
25. Ковальчук І.В. Економіка підприємства: Лекції. – К.: УДУХТ, 2001. – 180 с.
26. Кривенко К.Т., Савлук В.С., Беляєв О.О. Політична економія: Навчальний посібник / За ред. Кривенка К.Т. – К.: КНЕУ, 2001. – 508 с.
27. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика: В 2-х т. / Пер. с англ. – М.: Республика, 1992. – 600 с.
28. Манів З.О., Луцький І.М. Економіка підприємства:
29. Мочерний С.В. Основи економічних знань: Підручник. – К.: Академія, 2003. – 312 с.
30. Найдьонов В.С. Економічна теорія. Курс лекцій. Ч.1. – К., КиМУ, 2004. – 87 с.

31. Найдъонов В.С. Економічна теорія. Курс лекцій. Ч.2. – К., КиМУ, 2005. – 36 с.
32. Основи економічної теорії / За ред. С.В. Мочерного: Посібник для студ. вищих навч. закладів. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2002. – 472 с.
33. Основи економічної теорії: Навч. посібник / Під ред. Л.Ю. Мельника. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 528 с.
34. Пащенко В.С. Основи економічної теорії: Курс лекцій. – К.: КиМУ, 2003. – 106 с.
35. Семенов Г.А., Панкова М.О., Семенов А.Г. Економіка підприємства: Навчальний посібник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 328 с.
36. Суша Г.З. Экономика предприятия: Учебное пособие. – М.: Новое знание, 2003. – 384 с.
37. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів вузів. – 2-ге вид. – К.: Каравела, 2005. – 568 с.

Навчально-методичне видання

ЛУТАЙ ЛАРИСА АНАТОЛІВНА

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

для абітурієнтів, які вступають
на навчання для здобуття освітнього ступеня бакалавра за
спеціальністю 073 Менеджмент на другий курс
(з нормативним терміном навчання на вакантні місця)
на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого
спеціаліста або раніше здобутого такого самого чи вищого ступеня
(рівня) вищої освіти
за неспорідненими спеціальностями

Відповідальний за випуск Балашова Н.В.

Підписано до друку 23.04.2020
Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний. Ум. друк. арк. ____
Тираж 40 прим. Зам. № _____

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготовників і розповсюджувачів
видавничої продукції. Серія ДК №1805 від 25.05.2004

Інститут підготовки кадрів
державної служби зайнятості України (ІПК ДСЗУ)
03038, Київ – 38, вул. Нововокзальна, 17.
Тел./факс (044) 536-14-85